

litevskih družeb, zlasti če se povsod in srčno skazujejo kot pravi verniki in vselej v tesni zvezi ostajajo z svojimi duševnimi pastirji, škofi in papežem.

II. 1. Splošni shod avstrijskih katoličanov izreka svoje prepričanje, da vsi dogodki, kateri se tičejo sv. stolice papeževe v Rimu, ob enem tudi vesoljno Cerkvo zadevljejo.

2. Splošni shod avstrijskih katoličanov izpoveda svojo najiskrenejšo udanost do sv. stolice in uporeka slovesno zoper vse napade na njeno svobodo, katera njej je potrebna, da uspešno izvršuje svojo učilno — duhovniško — in pastirsko oblast.

3. Splošni shod avstrijskih katoličanov izjavlja svoje prepričanje, da bodo tudi avstrijski katoličani željam sv. Očeta, v alokuciji (nagóvoru) 12. marca t. l. izrečenim, ustregli in pod vodstvom svojih škofov poslužili se vseh dopuščenih jim sredstev, da bo posilstvu in sužanstvu, v katerem so sedaj sv. Oče, brž ko mogoče konec storjen.

III. Splošni shod avstrijskih katoličanov je prepričan, da je društvo sv. Vincencija svetnim ljudem glavni pomoček za prenovljenje človeške družbe na krščanski podlagi. Naj se torej po vseh silah prizadevlje, da se bo v cesarstvu število konferenc društva sv. Vincencija pomnožilo, tudi po deželi, posebno kder je veliko delavcev, fabrik itd. ter da že obstoječa pa tudi ona, ki se bodo osnovala, skrbijo za zanemarjeno mladino po pribežališčnicah ali azilih za fantiče, rokodelske učence, dijake itd.

M. Socijalne ali družbinske zadeve.

I. Shod katoličanov sprejme vesel na znanje poročilo o zborovanju spodnje avstrijskega kat. polit. društva dne 18. maja 1875. in o takrat sprejetih resolucijah in po teh pouzročeni blagonosni sklodbudi k bolj razširjenemu in temeljitemu preiskovanju socijalnega prasanja in k njegovemu razumevanju v krščanskem duhu; tudi to sprejme shod katoličanov vesel na znanje, da se v pospeševanje p. evaznega prasanja snuje društvo za krščanske družbinske znanosti — za krščansko gospodarstvo — pravo in državoslovje, ter izreka gorke želje, naj bi rečeno podvzetje imelo srečen uspeh, tako da se bo prihodnjemu s. lošnemu sbodu katoličanov zamoglo poročati o njegovem obstanku in djanjih.

II. Vpričo res strašnih nasledkov odrtije in silne potrebe, da se tem nevarnim razmeram temeljito v okom pride, izreka shod katoličanov svoje prepričanje, da je v ta namen pred vsem treba ozir jemati na pravna pravila nature pa tudi od Boga razodete postave in torej trdno priporočila znanstveno preiskovanje ovih pravil.

III. Shod katoličanov spoznava vseobčno posvečevanje nedelje ne samo kot versko dolžnost, ampak ima njegovo zanemarjenje za hudo in nevarno poškodovanje socijalnega (družbinskega) in gospodarskega reda. Torej smatra za imenitno

dolžnost katoličanov, delati na to, da se bodo močne postave dale v obrambo nedeljskemu posvečevanju, zlasti da se ovo posvečevanje pospešuje z prepovedjo takih veselie, ki posvečevanje nedelje motijo ali pa celim vrstam prebivalstva nedeljo svetiti branijo.

IV. Shod katoličanov, navzet mnenja, da je djanjsko izpolnovanje krščanske ljubezni najlepši cvet krščanskega mišljenja in neizogibljiva dolžnost vpričo pomanjkanje trpečih sobratov, ter misli, da je dolžen posebno sedaj, ko je revščina pri rokodelskem prebivalstvu velika, ovo krščansko dolžnost še celo posebič povdarjati in izreka torej željo, naj bi se katoličani prav marljivo udeleževali tistih društev, katerim je djanjsko izvrševanje krščanske ljubezni prvi namen, kakoršna so konferencie sv. Vincencija, društva sv. Elizabete, potem društva rokodelcev, rokodelskih mojstrov, rokodelskih učencev.

Gospodarske stvari.

Apno dober gnoj.

M. Kmetovavec, katerim je mogoče, se apna za gnojenje posluževati, so gotovo prednosti apnenega gnojenja znane. Da pa apneno gnojenje tudi svoj namen doseže, se mora posebno na sledeče stvari ozir jemati. 1. Da se apneni gnoj, kakor je treba, napravi. 2. Da se ga primerno veliko za gnojenje porabi. 3. Da je apneni gnoj tudi zemljišču primeren. 4. Da se o pravem času ž njim gnoji. Kteri kmetovavec tem zahtevam zadosti, ta bode prav in dobro ravnal, če se bode apna kot gnojiva posluževal. Bogate obresti za naloženi kapital mu bodo obilne žetve, posebno rži, prinesle. Kar se najprej pripravljanja apnenega gnoja tiče, se to godi na sledeči način: Določi se, če se že ne gnoji praba ali njiva, na kateri se krma prideluje, blizu onega polja, ki se ima z apnenim gnojem pognojiti, tako velik prostor, kolikor zahteva gnojni kup, s katerim se ima polje pognojiti. Na tem prostoru se napravi podlaga iz plasti navoženega blata iz starih jarkov, ribnikov ali stelje iz lesa. Potem se da apno žgati in ko se je peč nekaj razhladila, se navozi apna na ta prostor in brž začne iz njega kompost ali mešanec napravljati, predno se apno popolnoma razhladi. Apno se v kosih, kakoršni so, po prej napravljeni podlagi tako razloži, da se nad podlago apnena plast napravi. Na to se zopet nameče plast blata in stelje in pa zopet plast apnenih kosov, dokler je vse za gnoj namenjeno apno pospravljeno. Za steljo se vzame mahovje, resje, črničje, zeleno vejje itd. Ko bi kup previsok postal, se mora okoli njega stena iz desk napraviti. Za nanašanje apna se vzamejo navadno lesene škrinjice, kakoršne se za tako delo rabijo.

Tako napravljen kup se pusti najmanj skozi 4 mesece ležati. Na to se ves kup z širokimi

motikami skozi in skozi dobro prekoplje. Ko bi se pri prekopavanju še celi kosi nezdobljenega apna našli, se morajo ti pri prekopavanju drobno raztolči in vse do dobrega premešati. Tako predelani apneni gnoj je za gnojenje prikladen.

Če je njiva preorana in povlačena in tako za pognojitev pripravljena, se potem ta gnoj o suhem vremenu na njivo razvozi in kakor drugi gnoj v srednjih kupih razbaše in potem z lopatami po njivi raztrosi in ali povlači ali pa z grabljami pod zemljo spravi. Vendar se mora pa to, kakor rečeno, o suhem vremenu goditi, ker je cela ta zmes prav mastna in prijemavna. Omeniti se tudi še mora, da se smejo pri kompostiranju mesto blata vzeti tudi kotine in važine ali drn in da se apno, če ga ni še gorkega dobiti, mora rabiti, dokler še ni razpadlo.

Gnojenje z apnenim gnojem tam najbolje stori, kjer zemlja nima apna v sebi, kakor sploh v vlažnem, mrzlem podnebjju, posebno v gozdnatih goratih krajih, ki se zaradi mnogokratnih zračnih padavin le malo ali celó ne posušijo. Tudi za pognojenje dolgoletne stare lucernske detelje ali esparsete kakor tudi za praho je apneni gnoj kaj izvrsten. Ta gnoj v kratkem vse rastlinske ostanke kakor strn, korenice itd. razkroji. Kako močno je treba gnojiti, to se ravna po kolikokratnosti gnojenja, po dobroti gnoja in po kakovosti zemlje. Zemlja, ki je že sama po sebi revna na apnu, potrebuje bolj močno pognojitev. Ako se z apnenim gnojem močno gnoji, in če se na malo pripravljeno zemljo navozi, tedaj se mora že za časa poleti gnojiti in po večkrat bolj na tenko med seboj pomešati in spoprijeti. Navažanje apnenega gnoja na strnišča, z katerih se je ozimina pospravila in na ktera se ima jarina posejati, je vse priporoče vredno. Sadež dobi močno slamo in težko zrno. Tudi krompirju se apneni gnoj dobro prileže. Kdor si je pa svoje polje močno z apnenim gnojem pognojil, ta mora pa še skrbeti, da polje tudi še moči zadobi, to se pravi, tako polje se še mora močno z živalskim gnojem pognojiti.

Iz vsega tega rečenega pa je jasno, da je apneni gnoj draga stvar in da še sam za se ne zadostuje, ampak treba je še dosti živalskega gnoja. Navadni naši kmetovavci si ga bodo težko mogli omisliti. Vendar pa morda ima ta ali uni kaj slabejega apna na razpolaganje, ki ga ne more v posebno kaj prida obrniti. Takim gre premišljavati ali bi ne mogli si ta ali uni kos zemljišča v večo rodovitnost spraviti.

Rudeče jagode sploh in mesečne jagode posebej.

II. B. Visokostebličasta tudi muškata jagoda imenovana. Ta sorta raste sicer tudi divja, pa bolj redko kakor gori imenovana divja rudeča jagoda. Jagode so nekaj debelejše pa bolj sladkega okusa. Nahaja se ta jagoda, ki se lahko in hitro sama ob sebi zreja, po vrtilih v najmočnejši rasti z prenapoljenim cvetjem pa

brez sadu, kar odtod izvira, da so cvetni prašniki jalovi, t. j. da nimajo rodovitnega praha za oploditev. Take jagodine rastline se morajo leto na leto pregledati in nerodovitne odpraviti.

C. Virginska rudeča jagoda (*Fragraria Virginiana*.) Ta jagoda ima navadno škrlatno, včasih pa tudi rožnato barvo. Rastlina je doma iz Virginije v severni Ameriki in jo, ker med vsemi najprej zori in je dobrega okusa, po vrtilih zelo obrajtajo in gredicam za obrobke sadé, pa tudi v toplih gredah k hitrejšemu cvetu in sadu silijo. D. Karolinska jagoda je rudeča včasih rudečerujava, lepa in dobra. Okoli Londona jo na polju pridelujejo pa tudi na toplih gredah silijo in je sploh v visokih čisljih. E. Ananasna jagoda. (*Fragraria grandiflora*.) Jagode so prav debele, posebno obrajtane in priljubljene in je zato vse priporočitve vredna. F. Čilijanska jagoda. (*Fragraria chilensis*.) Brez ugovora je to najdebelejša izmed zdaj znanih jagodnih sort; doma je iz Čile v južni Ameriki. Zasluži, da se nje vrtnarji poprimejo. Razun nevedenih imajo angleščanki vrtnarji še celo torbo raznovrstnih jagodnih sort, ki imajo po svojih posebnih lastnostih posebna več ali manj prilična imena, n. pr.: Majeve kraljica, Jagoda Stanislava, Golijatova jagoda itd.

Jagode storijo skoraj v vsaki zemlji; vendar pa jim je rahla, redivna zemlja najbolj ugodna. Zarejati se dajo iz semena, ki se iz stlačenih jagod izpere in potem v prav tenko prst v zabor gnojne grede poseje. Na tak način se za edijo včasih celo nove sorte. Tako se najrajše divja jagoda zreja. Navadnejše se pa jagode zorejajo po koreninskih živicah. Vsako drugo ali tretjo leto se morajo presaditi in sicer zmirom na drugo mesto. To se opravlja navadno meseca avgusta. V ta namen se rastline iz zemlje poderó, razdelé in najlepše in krepkejše odberó. Te se potem posadé po vrstah križema črevelj narazen v prav dobre na novo predelane povrtne grede. Jeseni dobé te grede odejo pol drugi palec debelo iz sprhnelega gnoja. Spomladi se rahlo okopljejo, da se gnoj z prstjo pomeša in plevel zatere. Poletna ela so: Večkratno okopavanje, porezanje, ne potrganje, dolgih živie, drugo jesen se še enkrat okopljejo, predno se z gnojem pokrijejo. Kdor tako z jagodami ravna, bode vedno lepih jagod obilno pridelal. Kdor pa jagodine grede zapušča, da zdvijajo, ta ne sme lepega sadu od njih pričakovati. Predno sad dozori, se mora okoli jagodnih rastlin z slamo nastlati ali z ploščicami pokriti, da zreli sad, ki se na zemljo vsede, peščen ali prsten ne postane. Tudi siljenje rudečih jagod v toplih gredah se pogosto nahaja: navadno se jemlje v ta namen vednocveteča ali mesečna jagoda in virginska.

Posadé se v ta namen 2—3 rastline meseca avgusta v loncih in se postavijo na senčnato mesto, da se primejo in dobro obrastejo. Začetek januarja se zagrebejo ti lonci v toplo gredo, ki mora

pa prav prozračna biti. Jagode začno kmalo cvesti in do spomladi obrodé že sad. Kako se jagoda rabi, je sploh znano.

Sejmovi. 17. julija: Muta, Berače, sv. Ana na Krempergu; 20. julija: Arvež, sv. Marjeta na gornjem dravskem polju, Vitanje; 21. julija: Buče, Brenska gora.

Dopisi.

Iz Slov. Gradca. Od 22. — 28. preteklega meseca so bili pri nas resnično dnevi veselja, kajti naš prevzvišeni knez in vladika so bili naš okraj obiskali in so pri sv. Janezu blizu Drauburga, v Starem trgu, Slovenjem Gradcu pri sv. Martinu in pri št. Ilu pod Turjakom zakrament sv. birne delili, in popoludne vsaki den zaporedoma tudi druge bolj odstranjene fare, kjer se birmalo ni, s svojim pohodom počastili. Temu občenemu veselju primeren je bil pa tudi povsod v našem okraju sprejem Njih knezo-škofijske prevzvišenosti. Že na železnični postaji v Drauburgu se je posvetna gospoda in duhovščina starotružke dekanije zbrala. Sentjanska, kakor tudi vse druge fare naše dekanije se je bila zarad te slovesnosti prav prazniško oblekla, slavolok za slavolokom z pomenljivimi napisi je prepregal ceste, po katerih so se milostljivi knez in škof vozili. Bilo je tudi postavljenih mnogo velikanskih majev, ki so bili z ogromnimi vencí, z raznobarvanimi traki in z avstrijskimi, slovanskimi in papeževimi zastavami okinčani. Ne samo zvonjenje, ampak tudi pokanje iz možnarjev je skoraj iz vsakega hólmea, mimo kojega so se milostljivi knez in škof peljali, občno veselje razodevalo. — Sentjančani pa so še po umetelnem ognju svojo radost pokazali. Spuščale so se rakete, rimske lučice, ognjena kolesa in bengalični ogenj prižigali med tem, ko so brezštevilni kresi po gorah in gričih goreli; cela slovenjgraška dolina bila je čarobno razsvitljena. Povsod so občinska zastopništva deloma z avstrijsko-cesarskimi kokardami nakinčana knezo-škofijsko milost pričakovala. Posebno sijajen je bil pa sprejem v Slovenjgradu. Ne samo obilno število duhovnikov, ampak tudi c. k. uradi in oblastnije, mestno občinsko zastopništvo in veliko število drugih mestnih gospodov in gospá, pa tudi velika množica prostega ljudstva je Njih milost pri zgornjih mestnih vratih pri slavoloku pričakovalo, ter jih v slovesnem obhodu v cerkev spremljalo; mestna požarna straža v svoji prav lični obleki je pa špalir delala in za ohranjenje reda skrbelá. Vse se je vršilo v najlepšem redu in slovesnosti primerno.

Iz Mozirja. Vesel in slovesen je bil večer v nedeljo 1. julija, ki ostane tukajšnjim rodoljubom vedno v dragem spominu. Slavljali smo namreč slovesno otvorjenje čitalnice, katera bo narodno središče našega okraja. Ob 3. popoldne se je pričelo streljanje možnarjev po naši lepi dolini

krempko odmevati ter veselo narodno slovesnost naznanjati. Ponosno je vibrála lepa slovenska zastava na hiši sedeža čitalnega društva. Na prijazno povabilo so se zbrali udje in prijatelji našega društva v lepo okinčanih prostorih. Č. g. Janez Govedič, društveni podpredsednik so navzoče goste prijazno pozdravili, ter v krepkem govoru namen društva temeljito razložili. K sklepu slovesnostnega govora so navdušeni „živijo“- in „slava“-klici presvitlemu cesarju po čitalnih prostorih enoglasno odmevali. Posebna zahvala se je izrekala g. Janezu Pfeiferju, ki je čitalno sobo društvu brezplačno prepustil in pa g. Mateju Blažu za vrlo prizadevanje, da se je osnovalo čitalno društvo, kojega namen je duševni razvitek in narodni napredek pospeševati. Vrstile so se nadalje mnoge napitnice ter prepevale mične narodne pesni, godba je pa živahen ples vzbujala. Ves večer smo se izvrstno radovali in še le vzhajajoče jutranje solnce nas je razločilo z gorko željo, da bi naša čitalnica vrlo napredovala, kjer se bodemo narodnjaki združeni mnogokrat prijetno zabavljali.

Iz slov. graškega okraja. Podpisani se čutijo primorani z ozirom na dopis iz Šoštanja v 27. številki Slov. Gosp. očitno izreči, da bodemo nasprotnemu kandidatu Schmidtu pri bodočih volitvah za deželni zbor štajerski v našem slov. graškem okraju nasproti postavili č. g. dr. Šue-a, župnika v Slov. Gradcu! Jožef Hovnik, župan v Seleib, Mih. Vošner, okrajni zastopnik in podpredsednik; Valentin Fischer župan pri št. Martinu, Peter Vošner obč. svetovalec; Filip Kristan, župan v Legenu, Tomaž Rutovnik in Juri Rader, obč. svetovalec; Janez Ověnjak, župan v Vrhéh, Janez Kastivnik, Martin Strmšnik in Luka Strmšnik, obč. svetovalci.

Opazka uredništva. „Slov. Gosp.“ ne vsiluje nobenemu okraju kandidatov, a natančno objavlja, kar mu pošteni in verni Slovenci iz raznih krajev gledé velevažnih prihodnjih volitev dopišljajo. Sicer pa opominjamo, da je dopisnik iz Šoštanja na koncu jako pametno povedal: „Če hočemo zmagati, moramo se z volilci iz slov. graškega okraja dobro porazumiti, sicer zmaga nemčur“. To je gola resnica. Le pomislimo, da šteje šoštanjski okraj — veliko se ne motimo — 24 volilnih mož, slov. graški 25, marnberški 26. Zmaga je torej le mogoča, če si narodnjaki vseh 3 okrajev prijateljski v roke segnejo, pošteno porazumijo in trdno zedinijo za enega kandidata; sam nobeden okraj ne zmaga!

Iz dolnjega Zemona na Kranjskem. Volitve zaupnih mož so bile po nekaterih srenjah precej viharne. Toda v bistrškem okraju je povsod zmagála narodna slovenska reč; le Trnovci so enega iz nasprotnega nam tabora izvolili. Ko bi ne bilo naših vrlih narodnih duhovnikov zraven, Slovenci bi bili propali, vsi bi bili izvoljeni iz nemčurske svojati! Tako pa je le eden nemčur priril. — Tu pri nas letina sploh lepo kaže. Sena je ne navadno veliko. Sadu pa ne bo skoro nič, tudi